
ŻYCIE NAUKOWE

Sprawozdania

Sprawozdanie ze spotkania z okazji Jubileuszu Profesora Karola Poznańskiego

W dniu 13 maja 2011 r. w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie odbyło się spotkanie z okazji Jubileuszu 80-lecia urodzin Profesora Karola Poznańskiego. Jubileusz został zorganizowany przez Zarząd Główny Towarzystwa Historii Edukacji oraz Katedrę Historii Wychowania Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej. Uczestniczyli w nim reprezentanci licznych środowisk historyków wychowania z Gdańska, Katowic, Kielc, Krakowa, Lublina, Łodzi, Olsztyna, Poznania, Rzeszowa, Słupska, Torunia, Warszawy oraz Wrocławia.

Gości zgromadzonych w sali obrad Senatu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie powitał Prezes Towarzystwa Historii Edukacji, Profesor Wiesław Jamrozek oraz Jego Magnificencja Rektor APS, Profesor Jan Łaszczyk. Następnie głos zabrał także przedstawiciel Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, Profesor Stefan Kwiatkowski. Podkreślił on przede wszystkim wyjątkową cechę Jubilata, który w swoim życiu zawodowym doskonale potrafił łączyć dwie sfery aktywności – naukową oraz organizacyjną. Zaznaczył Jego znaczący udział w pracach Komitetu oraz trwające do dnia dzisiejszego bliskie związki z Akademią Pedagogiki Specjalnej.

Uroczystość rozpoczął pokaz multimedialny dr Doroty Janowskiej zatytułowany „Ilustrowany życiorys Jubilata”, dokumentujący kolejne etapy drogi naukowej i zawodowej Profesora Poznańskiego. Następnym punktem spotkania była laudacja na cześć Profesora. Wygłosiła ją Profesor Władysława Szulakiewicz, która biografie Jubilata uznała za biografię towarzyszącą rozwojowi polskiej historii wychowania. Prezentując rozwój tej dyscypliny, ze szczególnym uwzględnieniem jej korzeni lwowskich, zaznaczyła wzajemne powiązania pomiędzy Stanisławem Łempickim, Łukaszem Kurdybachą, Janem Hulewiczem, Janem Dobrzańskim oraz jego uczniem Karolem Poznańskim. Jubilat, podejmując pierwsze decyzje dotyczące kierunku swojego wykształcenia, miał zupełnie inne plany niż humanistyka. Zamierzał studiować na Wydziale Budownictwa Lądowo-Wodnego Politechniki Poznańskiej. Ostatecznie jednak zdecydował się na pedagogikę na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Uczestniczył w zajęciach Jana Dobrzańskiego, który stał się Jego mistrzem i opiekunem naukowym. Pod jego kierunkiem przygotowywał swoje

pierwsze rozprawy, w tym także pracę doktorską pt. „Szkoly rzemieślniczo-niedzielne w Królestwie Polskim w latach 1817-1864”. Po kilkunastu latach spędzonych w Lublinie przeniósł się do Warszawy. W latach 1962-1968 pracował bowiem w Pracowni Dziejów Oświaty Polskiej Akademii Nauk pod kierunkiem Łukasza Kurdybacy, przygotowując swoją rozprawę habilitacyjną pt. „Reforma szkolna w Królestwie Polskim”. Po uzyskaniu samodzielności naukowej, co nastąpiło w roku 1972, Profesor Poznański pracował w swojej macierzystej uczelni, by po kilku latach na stałe związać się z uczelniami warszawskimi Akademią Pedagogiki Specjalnej oraz Akademią Wychowania Fizycznego. Na podkreślenie zasługuje fakt, że we wszystkich tych instytucjach pełnił ważne funkcje kierownika katedr i dziekana, a w APS także rektora.

Jednocześnie przez cały ten czas Profesor pracował naukowo, zarówno publikując własne prace i uczestnicząc w konferencjach, jak i kształcąc młodych badaczy historii wychowania. Wśród kierunków twórczości Jubilata W. Szulakiewicz wyróżniła badania nad instytucjami edukacyjnymi, reformami oświatowymi i polityką oświatową oraz biografiami wybitnych ludzi oświaty, nauki i kultury. Tu szczególnie wyeksponowała wartość rozprawy habilitacyjnej. Podkreśliła fakt, że „tak skomplikowaną postać, jaką był Wielopolski udało się Profesorowi ukazać nie przez pryzmat niechęci czy sympatii, ale rzeczywistych dokonań Wielopolskiego w dziedzinie edukacji. To niewątpliwie wynikało z gruntownych analiz źródłowych. Wartość poznawcza pracy po tylu latach nie da się zakwestionować”. Zaznaczyła także znaczący wkład Jubilata w przygotowywanie podręczników historii wychowania. Za charakterystyczny „rys osobowości twórczej Profesora” uznała przede wszystkim „szacunek, a nawet fascynację instytucjami edukacyjnymi funkcjonującymi na przestrzeni dziejów”.

Profesor W. Szulakiewicz podkreśliła także, że aktywność naukowa i organizacyjna Jubilata obejmuje również współpracę z licznymi czasopismami historyczno-oświatowymi oraz znaczący udział w pracach Towarzystwa Historii Edukacji czy Zespołu Historii Wychowania Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk.

W ostatnich słowach laudacji, w imieniu środowiska historyków wychowania, W. Szulakiewicz w sposób szczególnie podziękowała Jubilatowi za Jego „służbę historii wychowania”. Służba ta obejmuje zarówno udział w tworzeniu naukowych i dydaktycznych struktur polskiej historii wychowania, jak i kształtowanie wśród uprawiających ją badaczy odpowiedzialności za dyscyplinę. Specjalne podziękowania w tym zakresie otrzymała także „asystentka Profesora, Pani Marianna Poznańska”. Należy zaznaczyć, że o wsparciu jakiego przez te wszystkie lata aktywności naukowej i organizacyjnej udzielała Jubilatowi Jego Żona wspominali z niezwykłą sympatią niemal wszyscy.

W kolejnym wystąpieniu Profesor Hanna Markiewicz przedstawiła związki Profesora Poznańskiego z Akademią Pedagogiki Specjalnej. Podkreśliła przede wszystkim wagę stylu pracy Jubilata, Jego otwartość w relacjach ze współpracownikami oraz nieustanną gotowość do udzielenia im wszechstronnej pomocy. Zaznaczyła rolę Profesora w inicjowaniu nowych kierunków badań historyczno-oświatowych oraz Jego znaczący wkład w kształcenie młodych kadr naukowych. Wspomniała także o popularności wykładów Jubilata wśród studentów i radości, jaką sprawia Mu zdobywana przez nich wiedza oraz zainteresowanie okazywane historii wychowania. Profesor H. Markiewiczowa nie pomi-

nęła także innych zainteresowań Jubilata, podkreślając jego zamiłowanie do muzyki poważnej oraz teatru.

Z okazji Jubileuszu przygotowano specjalną Księgę Pamiątkową dedykowaną Profesorowi, którą zaprezentował Profesor Adam Winiarz¹. W publikacji tej zatytułowanej *W kręgu oświaty, szkolnictwa i nauki* odnajdujemy – poza starannie zebraną bibliografią prac naukowych Jubilata – także obszernie informacje dotyczące Jego praktycznych i teoretycznych dokonań w dziedzinie naukowo-dydaktycznej i organizacyjnej. A. Winiarz wspominał także swoją ponad 30-letnią znajomość z Profesorem Poznańskim, która zainicjowana została relacjami studenta i wykładowcy. Podkreślił wkład Jubilata w kształcenie młodej kadry naukowej. Jego niesłychaną życzliwość i wsparcie dla początkujących adeptów historii wychowania oraz zachęcanie młodzieży do opracowywania prac magisterskich i doktorskich opartych na źródłach archiwalnych.

Głos zabrali także współpracujący z Profesorem Poznańskim w Pracowni Dziejów Oświaty Polskiej Akademii Nauk w Warszawie Profesor Józef Miąso i Profesor Kalina Bartnicka. Profesor J. Miąso podkreślił, że wraz z Jubilateм odbyli studia wyższe w specyficznej atmosferze panującej po zakończeniu II wojny światowej na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Chociaż studiowali różne kierunki – Profesor Poznański pedagogikę, Profesor Miąso historię, to w tym samym zakresie odczuli niezależny charakter tej uczelni oraz wysoki poziom jej kadry naukowej. W jej skład wchodziły wówczas chociażby takie postaci, jak Andrzej Wojtkowski czy Mieczysław Żywczyński. Profesor Miąso zaznaczył także, że klimat tej uczelni doskonale oddawało popularne w owym okresie powiedzenie „Od Berlina do Seulu niezależna filozofia jest tylko na KUL-u”. J. Miąso wspominał także sześć lat współpracy z Jubilateм w ramach Pracowni kierowanej przez Łukasza Kurdybachę. Omawiając dorobek naukowy Profesora Poznańskiego, wyeksponował jego wkład w edytorstwo bezcennych źródeł do historii edukacji wieku XIX. Zwrócił uwagę na szczególną umiejętność Jubilata, który w swoich pracach potrafi stosować wyważone sądy pedagogiczne. Jako doskonały dowód na poparcie tej tezy przywołał chociażby publikację dotyczącą szkoły Augusta i Juliusza Vetterów w Lublinie. Bezspornie określił Jubilata mianem „najwybitniejszego dziejopisa dziejów martyrologii polskiej szkoły w okresie międzypowstaniowym”. J. Miąso zwrócił także uwagę na fakt, że to właśnie w okresie od 1815 do 1915 r. Polacy – pomimo braku własnego państwa – dokonali olbrzymim wysiłkiem modernizacji cywilizacji w zakresie nauki, kultury i szkolnictwa.

Profesor Kalina Bartnicka, podkreślając swoją długoletnią znajomość z Jubilateм, zaznaczyła Jego niezwykłą życzliwość wobec współpracowników oraz nadzwyczajne umiejętności skupienia się, pomimo licznych przeszkód, na własnej pracy naukowej. Wspomniała o dokonywanych przez Profesora Poznańskiego, w niezwykle trudnych warunkach, wyczerpujących kwerendach w archiwach rosyjskich. Przytoczyła także kilka anegdot związanych z okresem wspólnej pracy w Pracowni Dziejów Oświaty Polskiej Akademii Nauk.

¹ *W kręgu oświaty, szkolnictwa i nauki. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Karolowi Poznańskiemu*, red. A. Winiarz, Lublin 2011.

Po uroczystych laudacjach oraz wystąpieniach uczniów i współpracowników Jubilat podzielił się swoimi osobistymi wspomnieniami i refleksjami. Zaznaczył, że w swojej pracy zawodowej szczególnie cenił sobie zawsze działalność organizacyjną. Przybliżając swoje działania na rzecz powstania Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie oraz utworzenia Akademii Pedagogiki Specjalnej, wspominał zarówno o napotkanych na swej drodze trudnościach, jak i sposobach ich przezwyciężenia. Podzielił się także z zebranymi gośćmi swoimi refleksjami dotyczącymi kształcenia młodych pracowników nauki w zakresie historii wychowania.

Oficjalną część spotkania zakończyły gratulacje i życzenia przedstawicieli wymienionych wcześniej środowisk historyków wychowania. Profesor Adam Massalski przekazując Profesorowi Poznańskiemu list laudacyjny od środowiska kieleckiego, wspominał o odnajdowaniu w aktach zgromadzonych w archiwach rosyjskich licznych Jego wpisów. Natomiast Profesor Juliana Dybiec podkreśliła, że Jubileusz ten to przede wszystkim „jubileusz dyplomacji i szkoły życia”. Wszyscy uczestnicy wyrazili nadzieję na kolejne równie inspirujące Jubileusze Profesora Karola Poznańskiego. Spotkanie jubileuszowe zakończył występ Chóru Akademii Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej.

*Agnieszka Wałęga
UMK Toruń*

Międzynarodowa naukowo-praktyczna konferencja „Huculszczyzna w otchłani wieków”

Dnia 6 i 7 maja 2011 r. we Lwowie miały miejsce obchody dwudziestolecia tamtejszego Społeczno-Kulturalnego Towarzystwa „Huculszczyzna” (Суспільно-культурне товариство „Гуцульщина” у Львові), należącego do ogólnokrajowego towarzystwa z siedzibą główną w Werchowynie. Rocznicę powstania organizacji członkowie skupieni w lwowskim stowarzyszeniu postanowili uczcić nie tylko zabawą i rozrywką, lecz także przyczynkiem do naukowego poznania tego wyjątkowego regionu.

Huculszczyzna to obszar Karpat Wschodnich znajdujący się obecnie w większości na terytorium Ukrainy, a także po części w granicach Rumunii. Zamieszkujący go górale to jedna z najbarwniejszych grup etnicznych zarówno w Karpatach, jak i w Europie. Po dzień dzisiejszy Huculi zachowali swoje obyczaje, rytuały, wierzenia, mieniące się barwanymi stroje, muzykę, energiczne tańce, śpiewy, legendy, tradycyjne rzemiosło.

Od wieków ten wyjątkowy obszar i jego mieszkańcy przyciągają uwagę podróżników, pisarzy, malarzy, ludzi nauki. Poznawanie Huculszczyzny i jej mieszkańców stawało się